

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Czynniki architektoniczne kształtujące przestrzeń dla dzieci, w śródmiejskiej, wielorodzinnej zabudowie mieszkalnej - wyodrębnienie metod systemowej kwalifikacji.

Badania współczesnych realizacji w Katowicach

Wyodrębnienie czynników architektonicznych kształtujących przestrzeń dla dzieci w śródmiejskiej, wielorodzinnej zabudowie mieszkalnej wymaga syntezy wniosków z badań metod konstruowania materialnego korelatu zamieszkiwania oraz potrzeb przestrzennych dzieci.

Klasyfikacji architektonicznych czynników kształtujących przestrzeń dokonano na podstawie definicji architektury, rozumianej jako wydzielenie przestrzeni. Interpretacja struktur przestrzennych jako hierarchicznych tworów, składających się z elementów pozostających w określonych relacjach, implikuje wykorzystanie systemowych metod badawczych. Kryterium systemowe pozwala ponadto na podział czynników kształtujących przestrzeń na: *architektoniczne*, dotyczące organizacji struktury przestrzennej oraz *pozaarchitektoniczne*, odnoszące się do kontekstów środowiskowego i kulturowo-społecznego. Opracowana klasyfikacja umożliwia analizę ukształtowania badanych struktur przestrzennych.

Potrzeby przestrzenne dzieci wynikają z etapów rozwoju fizycznego, psychicznego oraz poznawczego. W trakcie życia dziecka dokonują się istotne przeobrażenia, wpływające na wymagania względem ukształtowania przestrzeni zamieszkiwania.

Wyodrębnienia metod systemowej kwalifikacji dokonano poprzez kompilację zestawienia czynników kształtujących przestrzeń oraz potrzeb przestrzennych dzieci. Przedmiot badań stanowią trzy elementy warunkujące jakość przestrzeni zamieszkiwania, są to:

- * integralność przestrzeni kubaturowych oraz pozakubaturowych;
- * złożoność struktury prywatności;
- * kształtowanie kompilacyjnych przestrzeni zamieszkiwania.

Prawidłowe funkcjonowanie dzieci wymaga realizacji czynności określających stan zamieszkiwania w przestrzeniach kubaturowych oraz pozakubaturowych. Środowisko mieszkalne wysokiej jakości, wymaga ukształtowania struktury przestrzennej, zapewniającej odpowiednie relacje pomiędzy poszczególnymi elementami systemu. Złożona struktura prywatności w zabudowie wielorodzinnej umożliwia rozwój dziecka, zgodnie z jego potrzebami społecznymi. Równolegle, za sprawą rozwoju technologii informacyjnych, dokonują się obecnie przemiany procesów zamieszkiwania. Przenoszenie się codziennych aktywności dzieci oraz dorosłych do sfery wirtualnej znajduje odzwierciedlenie w ukształtowaniu struktur mieszkalnych. Mieszkania stanowią wielowymiarowe platformy, łączące elementy świata realnego oraz wirtualnego.

Na potrzeby oceny jakości przestrzeni zamieszkiwania dla dzieci w śródmiejskiej zabudowie wielorodzinnej, skonstruowano autorskie narzędzie badawcze. Formularz umożliwia analizę parametrów użytkowych struktur mieszkalnych w kontekście ukształtowania relacji przestrzennych, determinujących walory użytkowe obiektu. Weryfikacji narzędzia badawczego dokonano poprzez zestawienie wyników badań z konwencjonalnymi wskaźnikami przestrzennymi, służącymi badaniom zabudowy mieszkalnej.

Podmiot badań stanowią współczesne realizacje mieszkalne w Katowicach, gdzie trwa obecnie proces zabudowy niezainwestowanych terenów śródmiejskich. Tendencja ta pozwala na analizę współczesnych metod kształtowania śródmiejskiej zabudowy mieszkalnej, wielorodzinnej w kontekście potrzeb dzieci. Wyniki z badań ukształtowania przestrzeni zamieszkiwania wskazują, że relacje oraz złożoność strukturalna mają kluczowe znaczenie w kształtowaniu przestrzeni zamieszkiwania dla dzieci oraz ich opiekunów.

Efektami przeprowadzonych prac są: klasyfikacja czynników kształtujących przestrzeń; wyodrębnienie czynników kształtujących przestrzeń dla dzieci w śródmiejskiej, wielorodzinnej zabudowie mieszkalnej; narzędzie badawcze służące ocenie jakości przestrzeni zamieszkiwania dla dzieci oraz badania i wnioski na temat ukształtowania przestrzeni dla dzieci we współczesnych realizacjach w Śródmieściu Katowic.

Dissertation abstract

**The architectural factors shaping the space for children, in a downtown, multi-family residential development - the identification of methods of systemic qualification.
Research of contemporary implementations in Katowice.**

The identification of architectural factors shaping children's space in downtown, multi-family residential housing requires the synthesis of conclusions from the research of methods of constructing the material correlate of habitation and children's spatial needs.

The classification of architectural factors shaping space was accomplished on the basis of the definition of architecture, understood as the division of space. The interpretation of spatial structures as hierarchical constructs, consisting of elements existing in defined relations, implies the application of systemic research methods. The system criterion allows, furthermore, to divide the factors shaping space into *architectural*, relating to the organization of the spatial structure, and *non-architectural*, referring to the environmental and socio-cultural context. The prepared classification enables analysis of the formation of the investigated spatial structures.

The spatial needs of children are the result of stages of physical, psychological and cognitive growth. The substantial transformations occurring in the course of a child's life affect the requirements for the formation of living space.

The identification of methods of systemic qualification was accomplished through the compilation of space shaping factors and children's spatial needs. The subject of the research are three elements that determine the quality of the living space for children, which are:

- * integrity of cubic and non-cubic spaces,
- * complexity of the structure of privacy,
- * the creation of compilation dwelling spaces.

The appropriate functioning of children requires the implementation of activities that determine the state of habitation in both cubic and non-cubic spaces. A high-quality residential environment requires the formation of a spatial structure that ensures appropriate relationships between the various elements of the system. The complex structure of privacy in multifamily housing allows the development of the child, according to its social needs. Simultaneously, the rapid development of information technologies affects the current transformations of habitation processes. The relocation of children's and adults' daily activities into the virtual reality is reflected in the methods of shaping residential structures. Residential units are multidimensional platforms, combining elements of the physical and virtual worlds.

For the purpose of evaluation of the quality of living space for children in downtown multifamily housing, a research tool was developed. The survey form provides an analysis of the functional parameters of residential structures in the context of the formation of spatial relationships that determine the utility values of a facility. The research tool was verified by comparing the results of the research with conventional spatial indicators serving the study of residential development.

The area of study is contemporary residential implementations in Katowice, where undeveloped downtown areas are currently being invested. This tendency provides an opportunity to analyze contemporary methods of shaping downtown residential, multi-family housing in the context of children's needs.

The results of the research on the structuring of habitation space indicate that relationships and structural complexity are crucial in the design of habitation space for children and their guardians. The results of the research are: classification of space shaping factors; identification of factors shaping space for children in downtown, multi-family residential buildings; a research tool for assessing the quality of living space for children; and surveys and conclusions on the shaping of space for children in contemporary developments in the downtown area of Katowice.